

Hoge commissaris te Djakarta (Lamping) aan minister van Uniezaken en Overzeese Rijksdelen (Peters), 29 okt. 1950

Mede bestemd voor Stikker en s'Jacob persoonlijk.

Hedenochtend hadden Schürmann en ik een onderhoud met Generaals Alons en Scheffelaar en Kol. Paulissen. Zij deelden mede, dat de kampenrayoncommandanten zich ernstig bezorgd maken over de mogelijkheid, dat Ambonezen in een of meer Nederlandse kampen tot mouterij en ordeverstoring op grote schaal zouden overgaan. Wat hen, dergelijke eventualiteiten onder de ogen ziende, vooral bezwaart, is, dat als nasleep van gewapend optreden situaties kunnen ontstaan, welke verstrekkende politieke gevolgen kunnen hebben t.a.v. verhouding tussen Nederland en Indonesië. De onder de bevelen der generaals gestelde officieren achten zich met het oog hierop niet in staat zelfstandig in voorkomende gevallen te beslissen welke orders zij moeten geven en verlangen daarom van de legerleiding een richtlijn voor hun beleid.

De generaals hebben omtrent de mogelijkheid van ernstige onlusten hetzelfde inzicht en sluiten zich mede voor zichzelf aan bij het verlangen naar een algemene instructie omtrent de in noodgevallen als hier bedoeld te volgen gedragslijn, daar zij rekening menen te moeten houden met de waarschijnlijkheid, dat van hen wordt verlangd hun bevelen niet uitsluitend op militaire overwegingen te baseren, maar mede te rekenen met repercussies op een terrein, hetwelk zij niet volledig overzien. Een zodanige instructie zou de generaals en hun ondergeschikte officieren, wier kalmte en zelfvertrouwen ten gevolge van de thans reeds zo lang aanhoudende zenuwspanning ernstig hebben geleden, tot grote steun zijn en tevens kunnen waarborgen, dat, mochten onlusten op meer dan één plaats tegelijkertijd uitbreken, zoveel mogelijk een uniform beleid wordt gevoerd.

Met het oog hierop achten de generaals het noodzakelijk zich te oriënteren omtrent de consequenties, welke de Regering als gevolg van militaire maatregelen eventueel bereid is te dragen.

Mijn 3 bezoekers stelden mij daarom voor, dat generaal Alons zich naar Den Haag zou begeven om met de Nederlandse Regering overleg te plegen. Ik acht deze zaak inderdaad van zo groot gewicht, dat het gewenst is dat de Regering daaromtrent haar standpunt bepaalt. Daar Alons hier echter node kan worden gemist, heb ik in overweging gegeven de voornaamste vraagpunten aan de Regering te seinen. Indien het mogelijk blijkt, dat de Regering ten aanzien daarvan een positieve uitspraak doet, zou de reis van Alons achterwege kunnen blijven.

Ik doe U mitsdien onderstaand toekomen een viertal door de legerleiding geformuleerde onderstellingen met daarop gebaseerde vragen in de hoop, dat de Regering zich daaromtrent - liefst op zo kort mogelijke termijn - zal willen uitspreken.

De generaals achten het voorts gewenst, dat de Regering bij het formuleren van haar antwoorden mede in overweging neemt

1. de operationele eenheden zijn over 4 rayons verdeeld en zijn voor het grootste deel door statische bewakingstaken gebonden
2. zwaar materieel als artillerie, tanks en vliegtuigen ontbreekt.
3. de gevechtswaarde van het KL is zeker in vergelijking met die der Ambonese militairen gering.
4. de bereidheid van het KL om tegen Ambonese militairen te worden ingesteld is op zijn minst twijfelachtig.

Onderstelling 1

Rebellie van Ambonese militairen zich afspelend binnen onder Nederlandse verantwoordelijkheid staande kampementen of objecten.

Vraag 1

Dient deze rebellie zo mogelijk te worden onderdrukt door Nederlandse militairen?

Onderstelling 2

Agressief optreden naar buiten van Ambonese militairen en plegen van gezagsvijandige daden tegen de RI.

Dient dit optreden te worden tegengegaan door Nederlandse militairen en zo ja dient zulks te geschieden

- a. op eigen initiatief?
- b. slechts op verzoek van RI-zijde om militaire bijstand?
- c. op aanbod aan en aanvaarding door de RI van militaire bijstand onzerzijds?

Onderstelling 3

Op basis van bevestigende beantwoording van vraag 2 wordt door APRI en Nederlandse legereenheden gezamenlijk tegen Ambonese militairen opgetreden.

Vraag 3

Dient dit gezamenlijke optreden begrensd te blijven tot gebied vallende buiten onder Nederlands gezag staande kampementen, enz. en zo ja dienen pogingen van APRI-zijde tot voortgezette actie nadat Ambonese militairen in hun kampementen zijn teruggedrongen zo nodig met kracht van Nederlandse wapenen te worden tegengegaan?

Onderstelling 4

Ambonese kampementen worden van buiten af aangevallen hetzij door APRI-eenheden, een 'derde partij' danwel een combinatie van deze twee.

Vraag 4

- a. dienen de kampementen zo nodig mede verdedigd te worden door inzet van Nederlandse militairen?
- b. kan, indien militaire overwegingen zulks gewenst maken, de verdediging mede worden gevoerd door offensief optreden buiten de aangevallen kampementen?